

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundissimi Doctoris de Auxilio gratiæ medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum & Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

16. Idem ostenditur quarto ex natura gratiæ ad singulos actus necessariae, quæ ex diversis capitibus ostenditur non esse habitualis, sed actualis inspirans etiam iustis habitualiter velle & operari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

libero relinqueretur arbitrio, & hoc eos aper-
tissime docuisse, jam supra late patefecimus.
Posterior erat perseverantiam in fide, non
esse donum gratie Dei, sed humane volun-
tatis officium. Est autem certum eos nun-
quam rejecisse ab illa perseverandi voluntate
gratie permanenter & habitualiter volunta-
ti inherens influxum. Nam praterquam
quod nullum extet in omnibus Augustini &
Prosperi scriptis indicium tam insulse absur-
ditatis, repugnat etiam scopo Massiliensium,
qui quilibet gratias etiam potentissimas post
inirum fidei libentissime concedebant, dum-
modo sub gratia adiutorio sua sibi voluntas re-
linqueretur. Nam & credere & adepta jus-
ticia in credendo perseverare sic in nostris con-
fitebantur potestate Massilienses, ut Dei dona esse
non putarent, neque ad haec habenda atque resi-
stenda Deum operari nostras cogitationes & vo-
luntates. Cum quo tamen bene consiliter ju-
dicabant, ut quamvis Deus per gratiam non
operaretur in homine illas voluntates & actio-
nes, sub ipso tamen gratia adiutorio, in qua su-
tatis esset voluntate & actione proficeret, quem-
admodum eorum sententia Prosper exprimit.
Hoc est, voluntatem perseverandi in fide nole-
bant ex gratia voluntate ipsam donante & ope-
rante, sed ex ipso hominis arbitrio, sub gratia
tamen adiutorio sese quaquaersum fliciente
proficisci. Non enim erant inimici gratiae
ad perseverandum, nisi illius tantum quae non
relinqueret ipsis optionem suam, sed ada-
mantina quadam Dei constitutione, quam

mutare non possent, voluntates praevenerat,
atque operatione, quae non ab eorum arbitrio
suspenderetur, efficeret; sed hoc vel illud de-
terminare velle & arbitrarari faceret. Hinc
nunquam auditum est, eos veram proprieque
dictam iustitiam habitudinem rejecisse, imo cer-
tum est eos iustitiam, castitatem, sapientiam,
continentiam, charitatem, ipsamque fidem
auctiorem tanquam vera divinae gratiae dona
confessos esse; nunquam audireum eos opera
quae ex talibus donis pullulabant ab ipsis do-
nis, adeoque ab ipsa fide qua credebant iam
gratis aucta & perseverante separasse; quasi
fides divinitus aucta in actum fidei non in-
flueret. Quale monstrum nullus Catholi-
cus aut haereticus aut philosophus unquam
finxit: sed hoc tantummodo spectabant, ut
cum quocumque & sub quocumque adju-
torio gratiae, quicquid libet donatum esset
predestinatis, possent & amittere & resistere pro-
pria voluntate. Unde disertissimis verbis late-
bantur hominem ad credendum & perseve-
randum in fide invari gratia volentem, sicut &
Adam adiutor fuit. Quod qui falsus ex ra-
dice, & proprijs eorum verbis perspectum
habere cupit, legat ea quae de perseverantia,
in opitione Massiliensium, itemque de gra-
tia ad credendum, disserimus. Nam ex illis
certissimum apparebit, non sufficere influxum
cujuslibet gratiae supernaturalis sive habitualis,
sive etiam actualis, ut iustitia sit Dei non nostra,
ut opus sit gratia non liberi arbitrii, ut meritum
sit doni Dei non ex humana voluntate profectu.

*Epist. 11.
de haesi Pe-
lagiana, 14
& 15.
Itemque de
grat. ad cre-
dendum c. 6.
7. 8. 9. 10.*

CAPVT XVI

Idem ostenditur quarto ex natura gratiae ad singulos actus necessa-
ria, quae ex diversis capitibus ostenditur non esse habitualis, sed
actualis inspirans etiam iustis habitualiter velle & operari.

QVARTO convincitur hoc esse fal-
sum ex natura gratiae, cujus con-
fessionem à Pelagianis tanquam ad
singulos actus meritaque singula effi-
cienda donandaque necessariam Augustinus
postulat, sine cujus adiutorij agnitione nec
iplos Christianos esse posse, neque opera Dei dona,
sed iustitiam tantum nostram & humanam
ex libero arbitrio proficiscentem, proficetur.
Hoc est autem, non cuiuscumque gratiae ad-
iutorium sive remissionis peccatorum, sive
habitualis, sive legis, sive doctrinae, sive al-
terius cuiuscumque, sed adiutorium gratiae
actualis, quod tunc datur quando actu volu-
mus & operamur. Quod innumeris probatio-
nibus tanquam certa & Catholicae fidei dog-
ma, ex Augustini Conciliorumque monumen-
tis demonstrari potest. Nos quia res tantillum
versatis evidentissima est, & à nonnullis re-
centioribus agnita, paucis contenti erimus.
Quod ut praestemus quam brevissime fieri po-
test, supponimus tanquam Catholicae fidei
fundamentum illud adiutorium gratiae, de
quo cum Pelagianis agebatur, ad singulos
actus nostros bonos efficiendos esse necessariu,

ita ut sine isto nihil omnino boni operis velle
aut agere valeamus. Nam oppositae senten-
tiae tanquam certae explorataque haereticis dam-
nationem saepe numero commedat Augustinus.
Hinc iam obijciuntur, inquit, Pelagio alia Celestij
capitula capitalia, & sine dubitatione damnanda, qua
nisi anathematizasset cum his sine dubio damneretur.
In tertio capitulo scripsisse Celestium gratiam Dei &
adiutorium non ad singulos actus dari, sed in libero
arbitrio esse vel in legi atque doctrina. De quo pau-
lo inferius adijcit: Nunc certe post hoc indicium
quando contra huiusmodi sententias disputamus ad-
versus damnatam haeresim disputamus. Et in fine
libri dicit Palastinos Episcopos eam haeresim sine
dubitatione damnasse: adeoque istum articulum
inter eos collocat, in quibus potius tota haereticis
ista consisteret, exponitque esse gratiam illam qua
subministratio Spiritus sancti datur, ut ad nostros
actus singulos adjuvemur. Et libro de gratia
Christi, à Pelagio postulat ut confiteatur
gratiam qua voluntas & actus divinitus adiuva-
tur, & sic adiuvetur, ut sine illo adiutorio nihil
boni velimus & agamus, eamque esse gratiam
Dei per Iesum Christum Dominum nostrum, in
qua nos sua non nostra iustitia iustos fecit. Hoc
est

*Lib. de gestis
Pelag. c. 13.

Ibid.

Cap. 35.

Ibid.

Lib. de gra-
tia Christi
cap. 17.*

est illam esse gratiam quæ non sunt opera vel merita nostra esse voluntatis humana, esse liberi arbitrij, esse humana, esse nostra, esse ab homine exorta. Qualem iustitiam, hoc est quale opus iustitiæ qui volunt constituere, iustitiæ Dei non sunt subiecti. Talibus enim gratia non donat opus aut meritum, sed ipsi sibi sua voluntate constituunt.

Hoc ergo gratiæ divinæ adiutorium, quo in singulis actibus nos adjuvandos Augustinus confitetur, & à Pelagio, si vult esse Christianus, confitendum tradit, tanquam gratiam de qua tota erat Ecclesia cum isto hæretico disceptatio, tam est perspicuum esse actuale & jugiter suppeditandum à Deo, ut mirum sit à quoquam esse dubium potuisse revocari. Nam hoc probat in primis quod supra latissimè confirmavimus, de illa gratia fuisse controversiam, qua certantes adversus concupiscentiæ tentationes ab ejus dominatione liberamur, ne vincamur in prælio, hoc est, de gratiæ liberationis & salvationis ab infirmitate, qua sub tentationibus fatiscimus laborantes. Hanc autem esse actualis gratiæ adiutorium, ex eo manifestum est, quod sub initium pænæ tota disputatio cum Pelagio de iustorum, hoc est, habituales gratiam jam habentium, adiutorio ferret, utque ad damnationem, ejus. Quod omnes libri indicant qui contra ipsum usque ad Concilium Carthaginense scripti sunt: de natura & gratiæ, secundus de peccatorum meritis, de perfectione iustitiæ, de Spiritu & littera, epistola octogesima nona, de gestis Pelagij, & hujusmodi. In quibus omnibus hoc toto virium conatu agitur, Christianos baptizatos, fideles & iustos qui laborant contrarietate carnis & spiritus, divinæ gratiæ adiutorio ad singulos actus indigere. Non enim ita deliravit Pelagius unquam, ut exilimaret iustitiam habituales, qualiscumque esset illa, ad opera justa suo modo non adjuvare. Deinde de illo agitur adversus concupiscentias etiam iustorum adiutorio, quod nisi Deus legis jussu intonante largiatur, concupiscentia magis exardesceret, certissimaque legis prævaricatio sequeretur, ut etiam pluribus supra demonstratum est. Ergo perspicuum est, esse gratiam illam, quam Deus etiam iustificatis largiri debet. Denique illa est gratia quam Deus & iustis sapè negat, sive ut superbia jam nata comprimatur, sive nascitura caveatur: *Deserit aliquantum Deus, inquit, unde superbis, ut scias non tuum esse, & discas superbus non esse: quam desertionem certum est non esse gratiæ habitualis.*

Lib. de nat. & grat. c. 28

Secundò hoc probat, quia de illa gratia certabatur, qua Deo largiente suavitas oboritur animo non solum impiorum, sed maxime iustorum, ut bonum opus velle & operari libeat. Nam sine tali gratia, ratio nimirum animum certissimo alioquin occupante, nec opus bonum suscipi, nec ipsa voluntas humana iustorum quorumcumque potestate

haberi potest: *Quis animo amplectitur aliquid quod cum non delectat? Aut quis habet in potestate, ut Simplicius, c. 2 vel occurrat, quod eum delectare possit, vel delectet cum occurrerit. Cum ergo nos ea delectant quibus proficiamus ad Deum inspiratur hoc & præbetur gratia Dei, non in nostro aut industria, aut operum meritis comparatur. Quia ut sit natus voluntatis, ut sit industria studij, ut sint opera charitate ferventia, ille tribuit, ille largitur. Propterea petere iubemur ut accipiamus &c. Nihil evidentius dici à quoquam potest, ut gratiam actualem etiam ad singulos voluntatis iustificatæ nutus necessariam, & inspiratione Dei conferendam probet. Quod longè apparebit ex alijs locis jam traditæ doctrinæ concinentibus manifestius: Ideo quisque nostrum bonum opus suscipere, agere, implere, nunc scit, nunc nescit, nunc delectatur, nunc non delectatur, ut noverit non sua facultatis sed divini amoris esse, vel quod scit, vel quod delectatur, ac sic ab elationis vanitate sanetur. Et sciat quam verè non de terra ista, sed spiritualiter dictum est, Dominus dabit suavitatem, id est gratiam agendi, & terra nostra dabit fructum suum. Et multò inferius ejusdem doctrinæ orbitam terens dicit: Dominum Deum bonum idem etiam Sanctis suis allicium operis iusti aliquando non tribuere vel certam scientiam, vel vitricem delectationem. ut cognoscant non à seipsis, sed ab illo sibi esse lumen, quo illuminentur tenebra eorum, & suavitatem, qua de fructum terra eorum. Et iterum: Idcirco etiam Sanctos & fideles suos in aliquibus vitijs tardius sanat, ut in his eos minus quam implende omni ex parte infirmitate sufficit delectet bonum, sive cum latet, sive etiam cum manifestum est, ut quantum pertinet ad integerrimam regulam veritatis eius, non infirmitate in conspectu eius omnis caro. Quo significat inde contingere quod etiam Sancti & fideles in peccata venialia prolabantur. Ecce perspicue, solidè, à fundamentis, inculcatèque traditum, gratiam de qua disceptat cum Pelagio Augustinus, etiam iustis quam maxime esse necessariam (nam ut infra dicturum est, illa nullis omnino infidelibus datur, nisi qua fideles fiunt) etiam iustis sapè subtrahi, illam nunc dari nunc negari, prout Deo visum fuerit, ut sanctetur caveaturque superbia. Denique talem esse, sine qua nullum omnino opus bonum quisquam amplecti, aut suscipere aut agere potest. De qua gratia, qua divinitus inspiratur ut delectet bonum, conformiter alibi dicit: *Nam me quoque liberum arbitrium quicquam nisi ad peccandum valeat, si lateat veritatis via: Et cum id quod agendum est coepit non latere, nisi etiam delectet & ametur non agitur, non suscipitur, non bene vivitur. Itaque in eodem libro consequenter dicit, Spiritu sancto fieri in nobis ut non peccare delectet, ubi libertas est: sicut præter hunc Spiritum peccare delectat. Hanc autem delectationis gratiam, qua præsentem iustum non peccare delectet, vel absente delectet, actualem esse non habituales, quæ iustis ad peccatum usque mortale, & cum venialibus semper**

Lib. de nat. & grat. c. 28

lib. c. 28

lib. c. 28

lib. c. 28

lib. c. 28

lib. c. 28

adest, tam est manifestum, ut nimium tardus sit, qui hoc sibi probatum velit. Unde alibi dicit Augustinus, istam dilectionis gratiam esse solum & verum istud adiutorium, quod prater scientiam agendorum à iustis etiam in omnibus precibus imploratur; *Cum autem ab illo illius adiutorium deprecamur ad faciendam perficiendamq; iustitiam, quid aliud deprecamur, quam ut aperiat, quod latebat, & suave faciat quod non delectabat. Quod suavitatis adiutorium ne quis vel ad ipsas preces, quibus ipsum à Deo suppliciter petitur, necessarium non esse suspicetur, continuo adjungit: Quia & hoc ab illo esse deprecandum eius gratia didicimus; dum antea lateret, eius gratia dileximus, dum antea non delectaret; ut qui gloriatur, non in se, sed in Domino gloriatur. Quo fit ut etiam tanquam de peculiari beneficio gratias Deo agendas esse commendat, quoties nos quiescentes seu non agentes ad agendum actu ista suavitate pertraxerit, eumque quoties non pertraxerit, deprecandum: Ad hoc eis ostendi quid agere debeant, ut quando id agunt, sicut agendum est, id est, cum dilectione & delectatione iustitia suavitate quam dedit Dominus, ut terra enim daret fructum suum, accepisse se gaudent, quando autem non agunt, sive omnino non faciundo, sive non ex charitate faciundo, orent ut quod nondum habent, accipiant. Quid enim habebunt, quod non accepturi sunt; aut quid habent quod non acceperunt.*

Tertio hoc probat, quod illud gratiæ adiutorium de quo disceptatio erat, utrum & iustus esset ad bene vivendum necessarium, vocet gratiam qua charitas, hoc est, dilectio boni operis inspiratur, quod etiam certissimum est, esse gratiæ actualis adiutorium. Nam sive nolentibus velle, sive volentibus plenius velle, sive non agentibus boni operis dilectio inspiratur, semper motio sancti Spiritus actualis exprimitur. Ex quo fit ut nullum omnino operis vel effectus boni generis excogitari possit, ad quod non talem inspirationem Augustinus exigit. Hanc postulat pro prima bona voluntate seu boni cupiditate, cum dicit quod invito & reluctanti Deo inspirat boni cupiditatem, ut iam non sit reluctans, non sit invitus, sed consentiens bono & volens bonum. Et in libro de correptione, & gratia: *Vt strepitu correptionis forissecus insonante atque flagellante, Deus in illo occulta inspiratione inmiscetur operetur & velle. Hæc enim operatio non est aliud nisi voluntatis inspiratio. Nam in eodem libro inspirationem voluntatis à Deo per Apostolum peti docet. Hanc postulat pro fide qua Deo credimus: Noverit enim sibi præsisse ut crederet, qui miseretur inspirando fidem, cuius miseretur est ut adhuc infidelis invocationem imperiret. Hanc postulat ad quamlibet orationem fundendam Deo: Deus interpellandi & gemendi inspirat effectum. Et in ultimo penè libro quem jam moriturus exaravit: *Vtrum dum hoc ago ut efficiam, dum peto, dum quero, dum pūso, sim fortassis acceperurus ignoto: Scio me ta-**

men nec petiturum, nec quaesiturum, nec pulsaturum quantum sat est, nisi & hunc affectum movere divina inspirationis accepero. Hanc postulat pro studio virtutis: Studium hominis quod dicitur bonum, non incipit sine gratia, sed ab illo inspiratur, de quo dicit Apostolus: Gratias autem Deo qui dedit idem studium pro vobis in corde Titu. Quod alibi apertius dicit: Reluctanti prius aditus divina vocationis ipsa Dei gratia procuratur ac deinde in illo iam non reluctanti spiritus virtutis accenditur. Hanc postulat ad desiderium regenerationis: Oramus pro Catechumenis, ut eis desiderium regenerationis inspiret. Hanc pro victoria tentationis: Per fidem confugiat ad misericordiam Dei, ut det quod inberatque inspirata gratia suavitate per spiritum sanctum faciat plus delectare quod precipit, quam delectat quod impedit. Quam inspirationem ita, cum lex iubet, putat esse necessariam ut nisi à Spiritu sancto fiat, graviore lapsu sine dubitatione prolatur: Sed ubi sanctus non adiuvat Spiritus inspirans pro concupiscentia mala concupiscentiam bonam, hoc est, charitatem, (seu actum diligendi, prout ipse semper intelligit istum locum) diffundens in cordibus nostris, profecta lex illa quamvis bona auget prohibendo desiderium malum. Hanc postulat, ut habeatur quodlibet desiderium bonum: In Domino latet dabitur anima eius, qui satiavit in bonis desiderium eius: quia & hoc desiderium ipse inspiravit, ne virgo eius sic in aliquo bono gloriatur quasi non acceperit. Hanc postulat ad quamlibet dilectionem faciendi id quod novimus esse faciendum, quando reprehendit Pelagium quod negaret Deum adjuvare cooperando & dilectionem inspirando, ut id quod faciendum esse cognoverit faciat. Quæ dilectionis inspiratio apud Augustinum quodlibet opus bonum respicit, sine qua non modo non fieri, sed ut latè demonstravimus, nec bonum quidem opus esse potest. Unde ad omnia iustorum opera bona talem inspirationem requirit: Hanc inspirationem bonæ voluntatis atque operis posebat Apostolus eis quibus dicebat: Oramus ad Deum ne quid faciatis mali &c. Quæ dilectionis cuiuslibet boni operis inspiratio, quia generalissima est, hinc fit ut eam propriè gratiæ contra Pelagianos vocet: Legem in omnibus dispensationibus suis volumi intelligi gratiam &c. ut scilicet à Domino Deo adiutorium cognitionis habeamus, quo ea qua facienda sunt noverimus, non inspirationem dilectionis ut cognita sancto amore faciamus, qua propriè gratia est. Et alibi se testatur à Pelagianis petere inspirationem charitatis, ut quod discendo cognovimus etiam diligendo faciamus. Hanc itaque ad omnem omnino profectum postulat quo in bene agendo delectamur: Cum ergo, inquit, nos ea delectant, quibus proficiamus ad Deum, inspiratur hoc & prabetur gratia Dei, non nutu nostro aut industria, aut operum meritis comparatur, quia ut sit nutus voluntatis &c. ille largitur. Hanc ad quamlibet etiam cogitationem bonam postulat: Quam cogitationem bonam quando habuisset nisi & ipsam illi in occulto pa-

Lib. 2. ad Bonif. c. 10.

Lib. 4. c. 6.

Epist. 107.

Lib. de Spir. & lit. c. 29.

Ibid. cap. 40.

In Epist. 143.

Lib. de Cor. & grat. c. 3.

Lib. 4. ad Bonifacium cap. 5.

Epist. 143.

Lib. 1. q. 2 ad Simpli.

Epist. 106.

